

በ 2012 ዓ.ም ያልተጠናቀቀውን የሁለተኛ መንፈቀ ዓመት ትምህርት

ቀናት ለክለሳ የተመረጡ

በ 2013 ዓ.ም በመጀመሪያዎቹ የትምህርት

ከ 5 ኛ-4 ኛ ክፍል የሥነ-ዜጋና ሥነ-ምግባር ትምህርት

ይዘቶችና የአተገባበር መመሪያ

ትምህርት ሚኒስቴር

ነሐሴ **2012** ዓ.ም

1. መግቢያ

ኢትዮጵያ የሚሊኒየሙን የልማትና የዕድገት ግቦችን እና የዓለም አቀፉን ትምህርት ለሁሉም ዓላማዎችን ለማሳካት ከፍተኛ ጥረት ስታደርግ መቆየቷ ይታወቃል። እነዚህን የልማትና የዕድገት ግቦችን ለማሳካት ትምህርት ሚኒስቴር የተለያዩ ስልቶችን በመንደፍና በመጠቀም የትምህርት ጥራትን ለማምጣት ከሚያደርገው ጥረት በተጨማሪ በርካታ እርምጃዎችን ወስዷል።

ይሁን እንጂ በሀገሪቱ በየካቲት ወር 2012 ዓ.ም የተከሰተው ዓለም አቀፍ የኮሮና ቫይረስ ወረርሽኝ የትምህርት ጥራትን ለማረጋገጥ የሚደረገውን ጥረት ከማስተጓጎሉም በላይ ከ30 ሚሊዮን የሚበልጡ ተማሪዎች ትምህርት በመቋረጡ ምክንያት በሀገሪቱ ማህበራዊ፣ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ዘርፎች ላይ ተጽዕኖዎችን አድርጏል። ከዚህም በተጨማሪ ከትምህርት ቤት በመቅረታቸው ምክንያት በተማሪዎች ላይ የሥነልቦና ጫና እንዳደረሰባቸው ይታመናል።

እነዚህን ችግሮች ለመቅረፍ እንደማንኛውም የዓለም ሀገሮች ተማሪዎች በቤታቸው ሆነው እንዲማሩ በትምህርት ሚኒስቴርም ሆነ በክልል ትምህርት ቢሮዎች የተለያዩ ጥረቶች ሲደረጉ የቆዩ ቢሆንም ፍትሀዊ በሆነ መልኩ ትምህርቱን ለሁሉም ተማሪዎች ተደራሽ ለማድረግ የሀገሪቱ የመሰረተ ልማት፣ የቴክኖሎጂ እንዲሁም የማህበረሰቡ የኢኮኖሚ አቅም ማጠና ሆኖታል።

ከዚህ የተነሳ መንግሥት የትምህርትን ብክነት ለመቀነስ ተማሪዎች ወደሚቀጥለው የክፍል ደረጃ እንዲዛወሩ የወሰነ ቢሆንም፣ ለ2012 ዓ.ም የተመደበው ይዘትና የመማር ብቃት ሳይጠናቀቅ መቅረቱ ቀድሞውንም በዝቅተኛ ደረጃ የነበረው የትምህርት ጥራት የበለጠ እንዳይጎዳ ለማድረግ ጥረት እንዲደረግ ተወስኖታል። በዚህም መሰረት የ2012 ዓ.ም የሁለተኛው መንፈቀ ዓመት ትምህርት በ2013 ዓ.ም በመጀመሪያቱ 45 ቀናት እንዲካሄድና የ2013 ዓ.ም ትምህርትም በዚህም የትምህርት ዘመን እንዲጠናቀቅም ድምዳሜ ላይ ተደርሶታል። በመሆኑም በማካካሻውም ሆነ በመደበኛው የትምህርት ጊዜ የሚሰጠው የትምህርት ይዘትና ትምህርቱ የሚሰጥበት ጊዜ በተማሪዎችም ሆነ በትምህርት ቤቶች ላይ ጫና በማይፈጥር መልኩ ተቀናጅቶ መሰጠት ይኖርበታል። በዚህ መሰረት ከ1 ኛ-4 ኛ ክፍል ከሌሎች የትምህርቶች ዓይነቶች ጋር በመቀናጀት፣ ከ5 ኛ-12 ኛ ክፍል ራሱን ችሎ የሚሰጠው የሥነ-ዜጋና ሥነ-ምግባር ትምህርት በማካካሻው ከሚካተቱት የትምህርት ዓይነቶች አንዱ ሲሆን አንደኛው መንፈቀ ዓመት ከምዕራፍ አንድ እስከ ምዕራፍ አምስት እንደተማሩ ከገምት ውስጥ በማስገባት እንዲሁም ከምዕራፍ ስድስት እስከ ምዕራፍ አስራ አንድ በሁለተኛው መንፈቀ ዓመት እንዲማሩ የሚጠበቅ ነበር። ሆኖም ግን በዓለም አቀፍ ደረጃ በተፈጠረው የኮቪድ 19 በሽታ ምክንያት ተማሪዎች በሁለተኛው መንፈቀ ዓመት መማር የነበረባቸው የሥነ-ዜጋና ሥነ-ምግባር ትምህርት በክፍል ደረጃ ዝቅተኛው በአርባ ሁለት ክ/ጊዜ እና ከፍተኛው በአርባ ስምንት ክ/ጊዜ በአማካይ በ45(አርባ አምስት) ክ/ጊዜ የሚጠናቀቀውን የአንድ መንፈቀ ዓመት ትምህርት ባለመማራቸው ምክንያት ከ2013 ዓ.ም ካሉት 30(ሰላሳ) የትምህርት ቀናት ውስጥ ያሉትን 18(አስራ ስምንት) ክ/ጊዜያት ለማካካስ ያመች ዘንድ የተለያዩ የይዘት መምረጫ መስፈርቶችን በመጠቀም፣ ተደጋጋሚ ጠቀሜታቸውና ወቅታዊነታቸው የጎላ ያልሆኑትን እንዲሁም በሚቀጥለው የትምህርት ደረጃ ሊማሩ የሚችሉትን የትምህርት ይዘቶች በመምረጥና በማስቀረት የተቀሩትን ይዘቶች ማካካሻ ለመስጠት ይህንን የይዘት መረጣ ማዘጋጀት አስፈልጓል።

በዚህ መሰረት በሁለተኛው መንፈቀ ዓመት ለአምስተኛ ክፍል በአርባ ስምንት ክ/ጊዜያት፣ ለስድስተኛ ክፍል በአርባ አራት ክ/ጊዜያት፣ ለሰባተኛ ክፍል በአርባ ሁለት ክ/ጊዜያት፣ ለስምንተኛ ክፍል በአርባ ሁለት ክ/ጊዜያት፣ ለዘጠነኛ ክፍል በአርባ ሁለት ክ/ጊዜያት፣ ለአስረኛ ክፍል በአርባ አምስት ክ/ጊዜያት፣ እና ለአስራ አንደኛ ክፍል በአርባ ሰባት ክ/ጊዜያት መሸፈን የነበረበትን የትምህርት ይዘት በእያንዳንዱ ክፍል በአስራ ስምንት ክ/ጊዜ ለማካካስ፣ መቅረት የሌለባቸውን፣ ወቅታዊና ጠቀሜታቸው የጎላ ይዘቶችን በመምረጥ ወደ ተግባር መግባት ተገቢ ሆኖ ተገኝቷል።

2. አስፈላጊነት

ተማሪዎች ባለፉት ስድስት ወራት ውስጥ ከትምህርት ገበታቸው በመቅረታቸው ምክንያት የደረሰባቸውን የማህበራዊ እንዲሁም የስነ-ልቦና ጫና ለመቅረፍና ለትምህርት ያላቸውን ተነሳሽነት ለመመለስ፣ ከዚህ በተጨማሪ ለ 2013 ዓ.ም የትምህርት ዘመን ተማሪዎች ፈሳቸውን እንዲያዘጋጁ የሚያግዝ መሆኑ ነው።

3. ዓላማ

በ 2012 ዓ.ም በኮሮና ቫይረስ ወረርሽኝ ምክንያት ተቋርጦ የነበረውን የሥነ-ዜጋና ሥነ-ምግባር ትምህርት ለማካከልና በ 2013 ዓ.ም የትምህርት ዘመን ትምህርቱን ለማስቀጠል የሚያስችል ወጥ መመሪያና የሥራ አፈጻጸም ስልት አዘጋጅቶ በመላው ሀገሪቱ ተግባራዊ ለማድረግ ነው።

4. ታሳቢዎች

በኮሮና ቫይረስ ወረርሽኝ ምክንያት ትምህርት በአገር አቀፍ ደረጃ ከመቋረጡ በፊት የስነ-ዜጋና ሥነ-ምግባር ትምህርት የመጀመሪያው መንፈቀ ዓመት ትምህርት ተጠናቆ ከሁለተኛው መንፈቀ ዓመት ላይ የሦስት ሣምንት የትምህርት መርሀ ግብር የነበረ ቢሆንም በዚህ የሶስት ሳምንት ጊዜያት ከሁለተኛው መንፈቀ ዓመት ትምህርት ተምረዋል ብሎ ለመገመት ያዳግታል። ይህም የሚሆነው ከብዙ ልምዶች እንደሚታወቀው በተለያዩ ምክኒያቶች በብዙ ት/ቤቶች የአንደኛ ወሰን ትምህርት መርሀ ግብሮች ሳይጠናቀቁ የሚቀሩበት ምክንያቶች በርካታ በመሆናቸው በሶስቱ ሳምንታት ያልተጠናቀቁት መርሃ ግብሮች ተጠናቀዋል ብሎ መገመት እንደሚቻልም ይታሰባል። በተጨማሪ በትምህርት ዘመኑ ለስነ-ዜጋና ሥነ-ምግባር ትምህርት በዓመት የተሰጠው ክ/ጊዜ ትልቁ 97 ትንሹ 94 ሲሆን በአማካይ 95.5 ክ/ጊዜ ይሆናል። በዚህ መሰረት አንዱን መንፈቅ ዓመት ተምሮ ለማጠናቀቅ በአማካይ 47 ክ/ጊዜ መማር የሚጠበቅ ቢሆንም በወረርሽኙ ምክንያት ያልተማሩትን ለማካከል ከ 2013 ዓ.ም የትምህርት ዘመን በመውሰድ ማካከል እንደሚቻል ይታሰባል።

መምህሩ ከተዘጋጀው ከዚህ የይዘት መረጣ አማራጭ በተጨማሪ የራሱን የማስተማር ልምድ እና ዕውቀት በመጠቀም ወቅታዊ የሆነ ትምህርት፣ ቀጥለው ለሚማሩት የትምህርት ይዘት ቅድመ መሰረት የሆኑትን እና ተማሪዎቹ ቢማሩት በህይወታቸው ላይ ለውጥ ሊያመጣ የሚችል የትምህርት ይዘቶች እንዳይቀሩ ያደርጋል የሚል ሃሳብን በታሳቢነት ይያዛል።

5. ለመምህሩ መመሪያ

መምህሩ ያለውን ውስን ጊዜ እና ለማካካሻ የተሰጠውን ጥቂት ክ/ጊዜ ከግምት ውስጥ በማስገባት በመደበኛው የትምህርት መርሃ ግብር ከሚሰጠው ትምህርት አሰጣጥ በተለየ መልኩ የማስተማር ሥነ-ዘዴውን ማስተካከል ይኖርበታል። ጊዜው ውስን ከመሆኑ የተነሳ መምህሩ ገለጻዊ የማስተማር ስነ-ዘዴን ቢጠቀም የተሻለ ይሆናል ተብሎ ይታሰባል። ሆኖም ግን መምህሩ ካለው የከበተ ልምድ አንጻር የራሱን አማራጭ መጠቀም ተገቢነት ይኖረዋል።

Kan Kutaa 5^{ffaa}

Lakk	Boqonnaa	Qabiyyee	Baay'i naway itii	Sababaa qabiyyeen filatamee	Mala barsiisuu fi barsiisuu ibsa (Beekumsa, dandeetti fi ilaalch
1	Jaha	<u>Miira Itti gaaffatamummaa</u> 6.1maalummaa dirqaama itti gaaffatamummaa fudhachuu. 6.2.Maal.ummaa wadaafi barbaachisumaa isaa 6.4.Barbachisumaa Itti gaaffatamummaa bahachuu 6.5 Maaluma haambaalee seenaa fi Qabeenyaa uummaama	2	Barattootni sadarkaa umurii irra jiranitti barumsi haala qabatamaa amma jiru irratti hunda'uun maalumma dirqamaa fudhachuu, Itti gaaffatamumaan maal akka ta'ee ,maalumaa waadaa barbaachisumaa isaa hubachuun akka raawwatamufi qabeenyaa uummamaa fi haambalee seenaa akka barataan qabiyyee barnoota barachuu dandeesisu waan ta'eef.	Yeroon keennamee gababaa ta'uu irraa kan ka'ee barattootni dhunfaa fi gareedhaan dirqamaa isaan akka bahataan beekumsaa fi dandeetti akka cimsataan karaa ibsaan,marii garee fi kkf tii mala baruu fi barsiisu raawwachu
2	Torb a	<u>Aadaa Hojii Cima</u> 7.2. Osoo Hin Hojjetin Nyaachu 7.3.Mirgoota Hojii Heerawaa	1	Barattootni Osoo hin hojjetin nyachuun jibbsiisa ta'uu isaa hubachuun maatii isaan hojii gargaaruu mirgaa heerawaa ta'uu isaa akka hubatan gochuu.	Yeroo dhiphaa fi gabbabaa keessatti waa'ee aadaa hojii cimmaa beekuun namni kamiyyuu oggummaa fi malummaa naammusa oggummaa hojii akka gochuun barsiisu
3	Sadd eet	<u>Of Danda'uu</u> 8.1 Malummaa of danda'uu 8.3 Ofitti amanamummaa 8.5 Danddeetti ofii	2	Miira hirkattumaa irra bahuun of danda'uun yaada yeroo wajjiindeemu burqisiisu	Barattootni sadarkaa barnoota isaanii irratti hunda'uun hirkattumaa irra bahani mataa isaanii dada'aani kan biroo irraa akka baratan of

		beekanni kan biroo irraa barachuuf of qopheessu			qopheesun eejjennoo qabachuun barattootni garee fi dhunfaan akka mar'ataan tasiisuun hubannoo argataniin akka ibsaan gochu.
4	Saga 1	<u>Aadaa Qusannaa</u> 9.1 Qusannaa 9.3 Gochalee maattii keessatti gufuu Qusannaa ta'an	1	Sababaa korronnaatiin midhaa dinagdee irraan gahuu danda'uu hamsuuf qabiyyee barnnoota yaada Qusannaa jedhuu barattootni hubatan Gochalee maattii keessatti gufuu Qusannaa ta'an ittisuuf kan gargaaru ta'u hubachu	Maattii keesstti maalummaa Qusannaa hubannoo akka qabataan gochuun wanttoota gufuu Qusannaa ta'an ittisuuf kan gargaaru ibsa fi hojjii gareen akka barataan gochuu mala baruu barsiisuti fayyadamu
5	Kudhan	<u>Dammaqinaan Hirmaannaa Ummataa</u> 10.1 Maalummaa hirmannaa ummataa dammaqina qabu 10.2 Barbaachisummaa dammaqinaan hirmanna ummataa	1	Barbaachisummaa dammaqinaan hirmanna ummataa barattootni hubannoo qabataan maatii isaaniif geessisuuf matiin haala yeroo irratti akka hirmaana barbachisu godhaan .	Dhimmoota haala naannoo fi Biyyaaa ta'an irraatti hirmanna ho'aa gochuun barbaachisumaa isaa maatii walliin akka mar'ataan gochuun fi waligaltee irra gahaan daree keessatti hiriyyota isaaniif akka ibsaan gochu
6	Kudha tokko	<u>Beekumsaa Fedhuu</u> 11.1 Malummaa fi faayyidaa beekumsaa 11.4 Aadaakitaabaa Dubbissu 11.5 Maalummaa	1	Barattootn malummaa fi faayyidaa beekumsaa hubachuun barnnoota isaan xiyyeeffannoo itti kennuun aadaa dubbisaa isaanii akka gabbifataan maloota	Waa'ee hubannoo beekumsaa gabiffachuuf barsiisaan ibsa yoo tasiisan mala qu'annaa barnnootichaa akkaa gabbiffataan daree

		Qu'annaa barnnotaa		qu'annoo adda addaa akka fayyadamun bu'aa qabeessa akka ta'an gochu.	keessatti kitaabilee adda addaa akka dubbisaan jajjabesu
--	--	---------------------------	--	---	---

Kan Kutaa 6^{ffaa}

Lak k	Boqo nnaa	Qabiyyee	Baa y'in awa yitii	Sababaa qabiyyeen filatamee	Mala barsiisuu fi barsiisuu ibsa (Beekumsa, dandeetti fi ilaalch
1	Jaha	<u>Miira</u> <u>Itti</u> <u>gaaffatamummaa</u> 6.1.Waadaa 6.2.Qajeelumaa,amanam mumaa fi Dhugummaa 6.3. Qabeenyaa uummaama fi Dabarreewwan seenaa	2	Qabiyyeen barnnootaa kana haala yeroo kan mul'isu waan ta'eef barattootni sadarkaa kutaa isaan kanatti wadaa isaan eeguun jaalala ,amannamumaa fi haqumaan Qabeenyaa uummaama fi Dabarreewwan seenaa akka eegaan taasiisu	Barattootni maalummaa waadaa hubannoo qabatamaa jaalala ,amannamumaa fi haqumaan waan rawwatan akkaa ibsan fi qabeenyaa uummaama fi Dabarreewwan seenaa akka eegaan taasiisu
2	Torba	<u>Aadaa Hojii Cima</u> 7.1 Maalummaa aaddaa	1	Barattootni aadaa hojii cimma gabbifachuun waan	Barattootni waa'ee maalummaa aaddaa hojii

		hojji cimmaa. 7.4. Aaddaa hojji cimmaa fi misoomaa		hin barbachifne irraa faggatannii Lammii biyyitti fudhuu fi bulchuu akka danda'a qabiyyee barnnota gargarudha.	cimmaa hubannoo qaban akka ibsanii gochuu fi jabinna aaddaa hojji cimma misoomma waliin walitti dhufenyaa qaban hubannoo akka qabatan gochu.
3	Saddet	<u>Of Danda'uu</u> 8.2. Hirkatumaa 8.3 Ofitti amanamummaa	2	Haala eroo kan hojji dhabdummaa fi kakka'umsaa hojjiif qabnu dadhabaa ta'uun rakkoo jirua akka dhabamu gochuuf qabiyyee barnootaati.	Barattootni malummaa hirkatumaa jechaa ofii isaanitiin akka ibsanii fi jibnisa qabanii fi ofiiti ammanamummaa qabankka tarreessan gochuu.
4	Sagal	<u>Aadaa Qusannaa</u> 9.1 Qusannaa 9.2 Hawaasa keessatti gochalee faallaa Qusannaa ta'an 9.3.Hiyyumma	1	Qabiyyee barnoota kun haala yeroortti kan ifoomsu waan ta'eef gochaalee faalla qusannoo adda baasuun barattoonni maatii waliin mar'achuun dhimma kan hambisuuf fayyada.	Barattoonni faayidaa qusannaa beekuun wantoota naannoo keenyatti gochaalee faallaa qusannaa adda baasuun daree keessatti akka irratti mar'ataniifi sadarkaa isaaniitti hiyyummaa akkaata itti hambisan ibsa gochuu.
5	Kudhan	<u>Dammaqinaan</u> <u>Hirmaannaa Ummataa</u> 10.2 Faayidaalee	1	faayidaa dhaabbilee siviikii keessatti hirmaannaa hawaasummatiif qabu	Faayidaa dhaabbilee siviikii hirmaachisuun socho'uu qabu ibsuun

		Dhaabbilee Siviikii Keessatti Hirmaachuu		akkamitti adda baasuun akka dana'amu kan agarsiiu.	adda akka baasu.
6	Kudha tokko	<u>Beekumsaa Fedhuu</u> 11.1. Maddoota Beekumsa Ijoo Ta'an. 11.2.Yaadaafi Ilaalcha Buubatti Hafaa. 11.3.Raga.	1	Barattootni burqaa beekumsaa adda baasuun ragaa irratti hundaa'uun yaadaafi ilaalchaa boodatti hafaa adda baasuun jijjiirama akka fidan kan dandeessisu ta'u.	Bu'uuraaleen beekumsaa ijoo maal maal akka ta'an barattootni namoota irraa gaafataniia akka fidan gochuun yaadaafi ilaalchaa beekumsaan bu'aa qabeesa akka ta'an gochuu

Kan Kutaa 7^{ffa}

Lakk	Boqonnaa	Qabiyyee	Baay'i naway itii	Sababaa qabiyyeen filatamee	Mala barsiisuu fi barisiisuu ibsa (Beekumsa, dandeetti fi ilaalch
-------------	-----------------	-----------------	----------------------------------	------------------------------------	--

1	Jaha	<u>Miira Itti</u> <u>gaaffatamummaa</u> 6.1.Ittigaaffatamummaa bahu 6.3. Qabeenyaa uummaama fi Dabarreewwan seenaa	2	Barattootni sadarkaa irra jiranitti qabeenya uumamafi dabareewwan seenaa eeguun dirqama isaanii akka bahan gochuudha.	Lammiilee irra ittigaafatamummaa eegamu akka tarreessan gochuun ittigaafatamummaa isaanii kan ta'e keessa akka beekan gochuudha .
2	Torba	<u>Aadaa Hojii Cima</u> 7.2. OsooHin Hojjetin Nyaachu 7.3.Dandeetti Ogummaafi Naamusa Ogummaa	1	Barattootni sadarkaa irra jiran osoo hin hojjatiin akkamitti ifoomuu akka danda'uuhubachuun hojii barumsaa isaanii barachuun maatii isaanii akka gargaaran gochu.	Maalummaa osoo hin hojjetiin jiraachuun maal akka ta'e barsiisaan sadarkaa kutaa barachaa jiranitti ibsa kennu.
3	Sadde et	<u>Of Danda'uu</u> 8.1 Aadaa of danda'uu Gabbifachuu 8.3 Ofitti amanamummaa	2	Barattootaafi mana barumsa gidduutti hirkattummaa sadarkaa olaanaan babal'achuun isaa ilaalchaan jibbuufi of danda'uufi oftii amanamummaa horachu.	Aadaa ofdanda'uufi ofitti amanamummaa akkamitti akka gabbifatan akka danda'amu barattoonni hiriyyooata isaanii wajjiin daree barnootaa keessatti akka mar'atan gochuudha.
4	Sagal	<u>Aadaa Qusannaa</u> 9.3 karooraan Hogganamuu	1	Wantoota karaa seeraan alan qisasaman adda baasuun karooraafi humna ofii ilaalanii jiraachuufi karooraan hogganamu.	Barattootni karooraan akkaataa ittiin hogganaman barsiisaan agarsiisuun agarsiisuun barumusaafi maatii isaanii akka gargaaraman gochuudha.

5.	Kudhan	<u>Dammaginaan</u> <u>Hirmaannaa Ummataa</u> 10.2 Hojiiwwan waldaalee siiviikii	1	Hojiilee waldaalee siiviikii maal maal akka ta'an hubachuun maatiin isaanii hirmaannaa hawaasummaa keessatti si'aa'inaan akka hirmaatanfi hubannoo akka argatan gochuudha .	Dhaabbilee waldaalee siiviikii hirmaannaa hawaasummaa cimsuu keessatti gaheen barattootn daree barnootaa keessatti akka dubbataniifi waliigaltee waliinii akkka irra gahan gochuu .
6	Kudha Tokko	<u>Beekumsa Fedhuu</u> 11.2 Madda Ragaaleefi Itti Fayyadama isaanii 11.3 Ilaalchawwan Boodatti Hafoofi Jechoota Oftuulumma.	1	Maddi ragalee adda addaa yoo ta'eyyuu hundi isaaniyyu sirrii fi madda amanamaa ta'uu baatus barattoota gara lolaa fi jeequmsaa kan geessu waan ta'ee fi itti fayyadamuuf dhugummaa isaa yaada keessa galchuun akka irra jiraatu barattoota hubachisu.	Barattoonni madda ragaalee adda adda barbaachisummaa isaa akka adda baasan gochuun dabalataaniis yaada boodatti hafoo ilaalcha isaa walitti fiduun kutaa keessatti akka waliin mari'atanii fi hangam akka miidhaa fidu ofi isaanii yaada murtoo akka kennan gochu.